

۲۲۲ الگوی اشتغالزا با محوریت کار آفرینی در کشور شناسایی شد

احیای مشاغل خاموش

■ چهارشنبه ۳۰ شهریور ۱۴۰۱

■ سال بیست و هشتم

■ شماره ۸۰۱۰

◀ **علی پیرولی**

فیدرکنگر

یکی از مواردی که باعث هدررفت منابع اشتغالزای کشور می‌شد و اشتغال پایدار ایجاد نمی‌شد، شناسایی نشدن ظرفیت‌های اشتغالزای کشور بود. توضیح آنکه این امر موجب می‌شد همیشه استعداده‌ها شکوفا نشوند و کارآفرینان نیز نتوانند از ظرفیت‌های موجود به‌دلیل نبود بستر مناسب استفاده کنند.

یکی از بزرگ‌ترین و جدی‌ترین سرمایه‌گذاری‌هایی که توسط کشورها صورت می‌گیرد، سرمایه‌گذاری برای فعالسازی کارآفرینی و شکل‌گیری مباحث کارآفرینی در اقتصاد است.

در واقع کارآفرینی یعنی گردش چرخ‌های تولید و اشتغالزایی برای جوانان و رشد درآمد سرانه کشور در کشورهای مختلف دنیا بویژه کشورهای صنعتی و پیشرفته اقتصادی. کارآفرینان به‌عنوان سرمایه‌های کشور محسوب شده و تلاش می‌شود زمینه فعالیت و امکانات مورد نیاز فعالیت‌های کارآفرینانه فراهم شود.

در ایران نیز مباحث کارآفرینی و اشتغالزایی به‌دلیل وجود میلیونی جوانان متقاضی کار، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و طبق گفته برخی مسئولان دولتی، اقتصاد ایران در حال حاضر نیازمند کارآفرین است تا از این طریق بتوان اشتغالزایی کرد و در این زمینه کشور نیازمند توجهات ویژه و سرمایه‌گذاری‌های بزرگ است.
حالا وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به‌عنوان متولی اصلی تولید اشتغال در کشور، مبحث کارآفرینی و اشتغالزایی را مورد توجه قرار داده و

مختلف از اجرای این طرح را مشخص کرده است؛ به‌طوری‌که دستورالعمل اجرایی این طرح با استناد به تبصره یک ماده ۴۹ قانون کار، تهیه و ابلاغ شده و ماده ۵۰ نیز هزینه‌ها و مجازات عدم اجرای این طرح از سوی کارفرما را مشخص کرده است. با این حال هنوز در بسیاری از کارگاه‌ها به خصوص کارگاه‌های کوچک، شرکت‌های پیمانکاری، خدماتی و برای بسیاری از کارگران موقتی، فصلی و قراردادی، طبقه‌بندی مشاغل اجرا نشده است. این درحالی‌است که این ماده قانون کار برای برقراری عدالت شغلی و دستمزدی بسیار واجد اهمیت است چرا که هدف آن، جلوگیری از استثمار و بهره‌کشی از کارگران و دیگر نیروهای کار است.

موضوعی که این قانون را پیچیده کرده، این است که یک رویه نادرست در بازار کار در جریان است، رویه‌ای که تقریباً به یک سیاست واحد در این بازار تبدیل شده است، بکارگیری کارگران موقت باعث شده تا از این طریق کارفرماها و مدیران قرار رو به جلو داشته باشند و به نوعی قوانین را دور بزنند.

■ **ایجاد سازکارهای دقیق اجرایی**

علیرضا مقدم؛ کارشناس مسائل اجتماعی در این خصوص مهم‌ترین موضوع را گسترش شمول حق

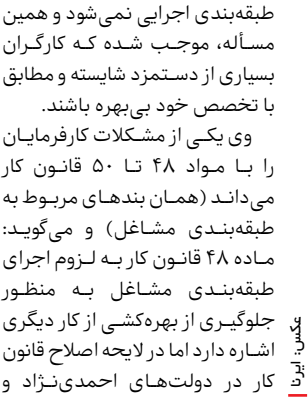
محمود کریمی بیرونند، به روزنامه ایران می‌گوید: اطلس اشتغال یک اقدام شناختی بوده و عملیاتی نیست و برای اولین بار در کشور اجرا شده است و دستگاه‌ها بر اساس این الگو نیاز بازار کار مناطق را فراهم می‌کنند و از همه مهم‌تر استعدادها شکوفا شده و کارآفرینی با توجه به استعدادها و ظرفیت‌ها در مناطق جغرافیایی مختلف کشور افزایش می‌یابد.

کریمی این را هم گفت که دستگاه‌ها دیگر بدون آنکه پول‌پاشی بی‌موردی انجام دهند، براین اساس سیاست‌گذاری می‌کنند.

بهره‌کشی از نیروی کار به دلیل عدم اجرای طبقه‌بندی مشاغل همچنان ادامه دارد

کارگران وتوشده

به‌کارگیری کارگران موقت باعث شده کارفرماها فرار رو به جلو داشته باشند و طرح طبقه‌بندی کارگران را اجرا نکنند

طبقه‌بندی اجرایی نمی‌شود و همین مسأله، موجب شده که کارگران بسیاری از دستمزد شایسته و مطابق با تخصص خود بی‌بهره باشند. وی یکی از مشکلات کارفرمایان را با مواد ۴۸ تا ۵۰ قانون کار می‌داند (همان بندهای مربوط به طبقه‌بندی مشاغل) و می‌گوید: ماده ۴۸ قانون کار به لزوم اجرای طبقه‌بندی مشاغل به منظور جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری اشاره دارد اما در لایحه اصلاح قانون کار در دولت‌های احمدی‌نژاد و روحانی، این ماده حذف شده بود که این حذف به معنای نهاده‌نی شدن بهره‌کشی از کارگران است. در آن لایوح اصلاحی، علاوه بر حذف ماده ۴۸، تعیین مزد مشاغل با رویکرد انعطاف‌پذیری و مرتبط ساختن دستمزد با بهره‌وری صورت گرفته بود؛ ضمن اینکه ماده ۵۰ قانون کار نیز حذف شده بود به این معنا که کارفرمایی که در مهلت تعیین شده طبقه‌بندی مشاغل را اجرا نکند، وزارت کار ورود نخواهد کرد و دیگر جرمیه‌ای هم در کار نخواهد بود.

حبیبی اضافه می‌کند: با این تغییر، قانون کار با چرخش نشده، همانجا استثمار و بهره‌کشی از کارگران اتفاق افتاده است. عضو هیات مدیره کانون عالی شوراهای اسلامی کار کشورمی‌گوید: در کارگاه‌های بسیاری بدون اعتنا به این ابدهای قانونی، طرح

کارفرمای دولتی و خصوصی خواهد بود و حضور نمایندگان کارگران، فرمالیته و نمایشی خواهد شد، یعنی ریش و چیقی دستمزد تماماً در اختیار کارفرما!

وی تأکید می‌کند: طبقه‌بندی مشاغل و دستمزد شایسته، از حقوق دلبه‌ی و اولیه تمام کارگران شاغل است؛ باید هوشیار باشیم و اجازه ندهیم، به بهانه اصلاح یا بهبود قانون کار، این حقوق از میان برداشته شود؛ امروز علیرغم تأکید روشن قانون، کارگاه‌های بسیاری را سراغ داریم که نه‌تنها طبقه‌بندی مشاغل را اجرا نمی‌کنند بلکه مزایای مزدی را نمی‌پردازند و دستمزد فقط محدود به پایه حقوق خالی است؛ حال اگر قرار باشد این بندها حذف شوند، دیگر هیچ حقی برای کارگران باقی نمی‌ماند؛ بنابراین باید بدانند که ماده ۴۱، مواد ۴۸ تا ۵۰ قانون کار و همچنین ترکیب شورای عالی کار، خط قرمز کارگران است و به هیچ وجه قابل اصلاح و جرح و تعدیل نیست.

آنچه مشخص است دور زدن قانون توسط متخلفانی که نام کارفرما را بر خود نهاده‌اند، مشخص است که قانون طرح طبقه‌بندی مشاغل فقط حالا به درد باایگانی می‌خورد و قابلیت اجرایی نخواهد داشت مادامی که اصلاحات اساسی ساختاری و شکلی کاملاً در اختیار

بخش و بر اساس چه نوع بیمه‌ای اشتغالزایی شده‌است. این فعال حوزه کار، بخش اعظمی از بیمه‌شدگان جدید را متعلق به مشاغل خدماتی و درصدمی را مشاغل خانگی دانست و گفت: کمی آمارها بیشترین افزایش سطح اشتغال مربوط به بخش خدمات است، لذا معتقدم که آمار اعلام شده، بیمه‌شدگان خدماتی هستند که از طریق بیمه واریزی مشغول به کار شده‌اند ولی مشاغل می‌توان گفت که اشتغال‌های جدید هم به وجود آمده است.

کاروتعاون

۱۳

نیروی انسانی، فناوری و بنگاه‌های دانش بنیان محرک موتور اقتصادی کشور هستند

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: شأن و منزلت اجتماعی مهارت و شغل در جامعه رو به افزایش است و به جوانان و فارغ‌التحصیلان پیشنهاد می‌کنم تا با مهارت‌افزایی و توسعه مهارت‌های مرتبط با رشته خود به‌دنبال اشتغال در شرکت‌های دانش‌بنیان و راه‌اندازی کسب و کار خصوصی باشند. غلامحسین حسینی نیا، رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی خبرگزاری تسنیم، با اشاره به گزارش مجمع جهانی اقتصاد اظهار داشت: آینده کار نشان دهنده وجود تقاضا برای طیف گسترده‌ای از مهارت‌های منطبق با فرصت‌های حرفه‌ای است که نه تنها شامل مهارت‌های فنی آینده ساز بلکه مهارت‌های تخصصی صنعتی و مهارت‌های اصلی تجارت نیز است. وی افزود: هفت خوشه حرفه‌ای در حال ظهور و ۹۶ شغل آینده در آنها هست که در کل از لحاظ میزان رشد فردی و مقیاس فرصت‌های شغلی ارائه شده متفاوت هستند.

معاون وزیر کار تصریح کرد: تقاضا برای دو عامل «دیجیتال» و «انسانی» محرک رشد در حرفه‌های آینده است و هفت خوشه حرفه‌ای اصلی به طور پیاپی و پشت سر هم ظاهر می‌شوند.

وی ادامه داد: از سویی، این خوشه‌ها نشان دهنده پذیرش فناوری‌های جدید هستند، یعنی افزایش تقاضا و توسعه مشاغل اقتصاد سبز، نقش‌های مهم اقتصاد داده و هوش مصنوعی و همچنین نقش‌های جدید در مهندسی، رایانش ابری و توسعه محصولات از سوی دیگر، حرفه‌های نوظهور نشان دهنده اهمیت متداوم تعامل انسانی در اقتصاد جدید نیز هستند و باعث افزایش تقاضای مشاغل اقتصاد مراقبت می‌شوند، یعنی بر بازاریابی، فروش و تولید محتوا و همچنین بر مردم و فرهنگ تأثیر مهمی دارند.

رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با بیان اینکه «سه عامل نیروی انسانی، فناوری و بنگاه‌های دانش بنیان محرک موتور اقتصادی کشور هستند»،

افزود: بدون این سه عامل، رشد چشمگیری در جامعه پدیدار نخواهد شد و در این راستا سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای شناسایی، تدوین استانداردهای بین‌المللی و ارائه آموزش‌های مشاغل دانش بنیان را با همکاری بیشکستون صاحبان ایده به‌عنوان رویکردهای نوین در دستور کار خود قرار داده است.

وی افزود: شأن و منزلت اجتماعی مهارت و شغل در جامعه رو به افزایش است و به جوانان و فارغ‌التحصیلان پیشنهاد می‌کنم با مهارت‌افزایی و توسعه مهارت‌های مرتبط با رشته خود به‌دنبال اشتغال در شرکت‌های دانش‌بنیان و راه‌اندازی کسب و کار خصوصی باشند.

اشتغال حدود ۶۳ هزار نفر از طریق طرح کارورزی

تازه‌ترین خروجی نتایج طرح کارورزی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حاکی از اشتغال قریب به ۶۳ هزار نفر از کارجویان از طریق اجرای طرح کارورزی نیروی کار در قالب سیاست‌های فعال بازار کار است.

به گزارش آتیه آنلاین، نتایج آخرین گزارش عملکرد اجرای طرح کارورزی کارجویان نشان می‌دهد که تاکنون بیش از ۱۵۴ هزار نفر از داوطلبان در این طرح ثبت‌نام کرده و واجد شرایط شناخته شده‌اند.

گفتنی است این تعداد در حدود ۶۳ هزار نفر موفق به امضای قرارداد کار و اشتغال در کارگاه‌های مشمول این طرح شده و همچنین ۲۱ هزار و ۴۳۰ واحد پذیرنده به‌عنوان بنگاه اقتصادی در این طرح ثبت‌نام کرده و از مجموع این تعداد، ۱۱ هزار و ۲۵۸ واحد مشمول برخورداری از معافیت‌های بیمه‌ای شده‌اند و اکنون نیز ۶۵۲ قرارداد به صورت جاری در دست اقدام است.

براساس آمار طرح کارورزی نیروی کار بیشترین تعداد داوطلبان واجد شرایط این طرح در استان‌های فارس، لرستان و خوزستان، بیشترین واحدهای پذیرنده کارفرمایی کارورز در استان‌های فارس، اصفهان و خراسان رضوی و همچنین بالاترین میزان قراردادهای منعقد شده در این حوزه نیز در استان‌های فارس، لرستان و اردبیل ثبت شده است.

طرح کارورزی در واقع جهت تسهیل شرایط اشتغال دانش آموختگان دانشگاهی به استناد ماده ۷۱ قانون برنامه ششم توسعه و به‌عنوان یکی از برنامه‌های مؤثر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ذیل برنامه سیاست‌های فعال بازار کار در قالب تبصره ۱۸ قوانین بودجه سنواتی تدوین شده است. این طرح همچنین زمینه‌های لازم برای ارائه آموزش‌های شغلی به دانش آموختگان دانشگاهی با استفاده از ظرفیت‌های بلااستفاده موجود در واحدهای فعال اقتصادی در بخش‌های خصوصی و تعاونی را در راستای ایجاد زمینه اشتغال کارجویان دانش آموخته فراهم کرده است.

بر همین اساس افزایش قابلیت جذب و اشتغال دانش آموختگان از طریق انتقال مهارت و تجربه در محیط کار برای ورود به بازار کار، ایجاد انگیزه کارآفرینی و کسب و کار در دانش آموختگان، فراهم کردن زمینه انتقال دانش از دانش آموخته به کارگاه و کاهش هزینه بکارگماری نیروی کاربرای کارفرما را می‌توان از بارزترین اهداف اجرای این طرح برشمرد.

سیاست‌های فعال بازار کار در حوزه اقدامات و هدفگذاری‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در حوزه سیاستگذاری مرتبط با بازار کار علاوه بر برنامه‌ریزی در بخش‌های مختلف در راستای اشتغالزایی و تسهیل ورود افراد به بازار کار، در قالب طرح‌های مختلفی از جمله کارورزی، مشوق بیمه‌ای و یارانه دستمزد تنظیم شده است و در واقع این طرح‌ها در راستای بسترسازی برای مهیا کردن ورود نیروی کار به بازار اشتغال تدوین شده و به‌طور خاص در طرح‌هایی مانند کارورزی، جامعه هدف در قالب افراد تحصیلکرده دانشگاهی در نظر گرفته شده است.

با توجه به اینکه بخش قابل توجهی از آمار بیکاران را دانش آموختگان دانشگاهی تشکیل می‌دهند و این افراد بدلیل تحصیلات آکادمیک و ایجاد انتظار و سطح توقع در ارتباط با اشتغال، نمی‌توانند در کارهایی با سطح پایین‌تر از تحصیلات خود فعالیت داشته باشند، طبیعتاً اشتغالزایی برای آنها باید در تناسب با سطح تحصیلاتشان صورت گیرد و این کار در قالب طرح کارورزی با ایجاد تجربه عملی در حوزه‌های مرتبط ممکن می‌شود.

مهارت به‌عنوان یکی از کلیدی‌ترین شاخصه‌های جذب نیروی کار و اشتغال بخصوص در سال‌های اخیر مورد توجه خاص کارفرمایان قرار گرفته است و نگاهی به شرایط امروز اشتغال و ارتباط آن با مهارت‌های به روز، این نتیجه را می‌رساند که صرف داشتن مهارت در یک حوزه خاص بدون به‌روزرسانی، تضمین‌کننده اشتغال بلندمدت و پایدار برای افراد نیست.

گفتنی است که افراد برای اینکه بتوانند اشتغال پایدار و مرتبط با تجربه و تحصیلات را با کسب دستمزد مناسب پیوند بزنند، باید علاوه بر کسب مهارت‌های لازم در حوزه‌های تخصصی، به‌صورت مستمر به روزرسانی و به‌کار خود را مورد توجه داشته باشند و این زمینه است که به نوعی منجر به شکل‌گیری انقلاب مهارتی در جهان شده و تعریف رسمی کارجویی را در جهان با تغییرات گسترده رویه‌رو کرده است.

سیاست‌های کلیدی تربیت نیروی کار ماهر برای ورود به بازار کار در قالب برنامه‌ریزی مهارت‌آموزی از طریق مراکز آموزش مهارت تحت نظارت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور زمانی اثرگذاری لازم در ایجاد تعادل عرضه و تقاضای نیروی کار در بازار اشتغال و کاهش نرخ بیکاری و متعاقب آن افزایش رشد اشتغال دانش آموختگان شاغل را خواهد داشت که به مسأله آموزش مهارت به صورت اساسی و پایه‌ای در تدوین سیاست‌های اشتغال نگاه کنیم.

در این راستا اجرای گسترده طرح‌هایی مانند کارورزی نیروی کار جهت توسعه آموزش مهارت بخصوص برای دانش آموختگان علاوه بر نقش آفرینی در یافتن شغل مناسب برای دانش آموختگان، بستر لازم برای تسریع در ساماندهی بازار اشتغال را موجب خواهد شد.